

CONCEPT-VERKIEZINGSPROGRAM.

a. Grondwetsherziening om te komen tot algemeen enkelvoudig kiesrecht voor mannen en vrouwen met toepassing van het stelsel der evenredige vertegenwoordiging.

b. Arbeiderspensionneering voor mannen en vrouwen op kosten van den Staat.

c. Uitbreiding der ongevallenverzekering tot de landarbeiders, zeelieden, zeevisschers, handelsbedienden, dienstboden en andere uitgesloten arbeiders of met dezen gelijk te stellen personen.

d. Inwilliging der eischen, door de vakvereeningen gesteld aan den Staat, als: uitvoering van rijkswerken in eigen beheer, maximum arbeidstijd en minimum loon in bestekken van rijkswerken enz.

e. Invoering eener wet op de arbeids- en rusttijden, die als overgang naar den achturigen arbeidsdag voor geen bedrijf langer arbeidstijd dan tien uur toelaat en den nachtarbeid afschaft, of, waar dit onmogelijk is, invoering van een behoorlijk ploegenstelsel eischt.

Verbetering der arbeidswetgeving ook in ander opzicht, en uitbreiding daarvan tot den veldarbeid en de huisindustrie.

f. Vermeerdering van den volksinvloed op de samenstelling der rechterlijke macht en opheffing der militaire rechtspraak.

Schadeloosstelling aan onschuldig veroordeelden en profetief gevangenen. Kosteloze rechtspleging.

g. Handhaving der vrijheid van denken, spreken, drukpers, vereeniging en vergadering, ook voor ambtenaren en militairen.

h. Bestrijding van het militarisme, bevordering van volksweerbaarheid onder voorwaarde van belangrijke verlichting van persoonlijke en financieele lasten.

i. Kosteloosheid van het Lager Onderwijs. Bij gebleken bekwaamheid gratis openstelling van inrichtingen voor Hooger- en Middelbaar onderwijs, ook voor minvermogenen.

Gratis verstrekking van leermiddelen.

Uitbreiding der bestaande Wet op den Leerplicht in dien zin, dat de verplichte cursus minstens 7 jaar omvat; niet eerder beginnende dan op 6 jarigen en uiterlijk eindigend op 15 jarigen leeftijd; verplichtend stellen van het Herhalingsonderwijs gedurende minstens twee jaren.

Erkenning van den plicht der overheid er voor te waken, dat de lichamelijke verzorging van het schoolkind voldoende zij, derhalve invoering van schoolvoeding, kleeding, baden, aanstelling van schoolartsen.

Invoering van schoolraden.

Wijziging van de Arbeidswet zoodanig, dat

1. kinderen die nog leerplichtig zijn, vallen onder de arbeidswet, ook al zijn ze ouder dan 12 jaar;

2. verbod van allen loontrekkenden arbeid voor leerplichtige kinderen en als gevolg daarvan inrekking der vrijstelling voor zes weken uit den leerplichtwet;

3. verplichting voor den werkgever om kinderen, die herhalingsonderwijs willen volgen, hiervoor den noodigen tijd te verstrekken.

j. Betere regeling van het pacht-contract, berustende op het beginsel, dat alleen pacht behoef te worden betaald van de netto opbrengst van het bedrijf, met recht van den vertrekkenden pachter op vergoeding wegens de door zijn arbeid of kapitaal aan het gehuurde aangebrachte verbeteringen.

Toezicht op de naleving van het pachtcontract door pachtcommissies, waarin alle belanghebbenden zijn vertegenwoordigd.

Uitbreiding van het onteigeningsrecht der gemeenten om te kunnen voldoen aan den eisch gesteld in het gemeenteprogram, luidende: „Het tegen matigen prijs in gebruik geven van grond en van bedrijfsmateriaal, om landbewerkers daarop een zelfstandig bestaan te verschaffen; in verband hiermede bevordering van kooperatie der kleine en middelmatige landgebruikers; het aanleggen van wegen en bosschen, het droogleggen van plassen en de ontginning van woeste gronden”.

Afschaffing van alle bevoorrechtiging in zake het jachtrecht.

k. Meerdere zelfstandigheid der gemeenten, ook op belastinggebied.

l. Belasting van uitwonende eigenaren. Invoering van staats erfrecht in de zijlinie. Sterk opklimnende belasting op erfenissen, vermogens en inkomsten. Afschaffing der belasting op de levensmiddelen.

m. Opheffing der wetsbepalingen, die de vrouw ten achter stellen bij den man. Opheffing van het verbod van onderzoek naar het vaderschap en verplichting van den natuurlijken vader om zijn kind te onderhouden.

n. Bestrijding in het alcoholisme o. a. door aan de meerderjarige mannen en vrouwen van iedere gemeente het recht te geven, bij meerderheid van stemmen den drankverkoop in de gemeente te beperken of te verbieden. (local option).

o. Ontwikkeling van het koloniaal beheer in de richting van het zelfbestuur der koloniën. Uitgaande van dit beginsel worden de volgende eischen gesteld.

Wat Oost-Indië betreft:

a. Beeindiging van den Atjeh-oorlog. Scheiding der finantiën, decentralisatie van het Bestuur.

b. Afschaffing der heerendiensten en van de gedwongen koffie-cultuur. Overname der pandhuizen in eigen beheer.

c. Krachtige voortzetting van bevoeiingswerken. Landbouw-crediet.

d. Verschaffing van verloskundige hulp.

e. Verbetering van den maatschappelijken toestand der Indo-Europeanen.

Wat West-Indië betreft:

a. Opheffing van subsidie aan Suriname. Hulp verschaffen aan Curaçao en de andere eilanden.

b. Bevordering van den kleinen landbouw. Einde maken aan de bevoorrechtiging der plantage-eigenaren en de mijnbouw-maatschappijen.

c. Arbeidswetgeving.

Amendementen op dit verkiezingsprogram kunnen worden ingezonden tot uiterlijk **25 Maart**.

Sociaaldemocratische Arbeiderspartij in Nederland.

Als rechtspersoon erkend bij Koninklijk besluit van den 22 September 1897.

Medeburgers.

Nog slechts een paar maanden en de tijd der **Algemeene Verkiezingen** zal zijn aangebroken.

Aan de kiezers zal dan gevraagd worden hun oordeel uit te spreken over het Ministerie, dat in het dan afgelopen vierjarig tijdperk is opgetreden onder de leuze van **Sociale Rechtvaardigheid**, dat in den naam der Sociale Rechtvaardigheid, een *Wet op den Leerplicht* gaf, die **wel lasten, doch geen ontheffing van economischen druk** met zich brengt, dat een **ongevallenwet** tot stand bracht, waarbij nog *duizenden arbeiders en arbeidsters zijn uitgesloten*, dat niet opkwam voor het **Recht in de zaak Hogerhuis**, dat een **versterking van het Militairisme** voorstelt als Sociale verbetering, dat een wetsontwerp indiende, waarvan de strekking is de **arbeidersorganisatie met geweld den kop in te drukken**, dat in het kort in alles **halfheid** toonde, omdat het **Sociale Rechtvaardigheid** wilde betrachten, zonder de belanghebbenden, de arbeidersklasse, in de gelegenheid te stellen zich te laten hooren, daar het deze het kiesrecht heeft onthouden.

De verschillende partijen maken zich op om aan de verkiezingen deel te nemen en zonder een krachtig ingrijpen der arbeiders zal een volgend Ministerie opnieuw gaan **liefhebben in Sociale rechtvaardigheid**.

Dit *moeten* en *mogen* de arbeiders niet lijdelijk aanzien; overal, waar zij kunnen, dienen zij hun stem te laten hooren, zij zijn verplicht bij de a. s. verkiezingen op te treden als een zelfstandige partij, als **de Arbeiderspartij**. Waar zij niet rechtstreeks invloed kunnen uitoefenen, omdat het kiesrecht hun door de bezittende klasse onthouden wordt, komen zij met hun eischen voor de Candidaten der burgerpartijen en doen zoo hun gevoelen, dat zij straks hun plaatsen niet innemen krachtens den wil der arbeiders, daar deze nog niet als klasse in haar geheel het kiesrecht kunnen gebruiken tot verbetering hunner maatschappelijke positie.

Zal de invloed der arbeidende klasse bij de a. s. verkiezingen duidelijk blijken, dan is daarvoor noodig **organisatie, eensgezind optreden onder dezelfde leuzen**.

Uitgaande van deze overwegingen, besloot het Partijbestuur der S. D. A. P. alle arbeidersverenigingen en die, welke zich met deze solidair verklaren op te roepen tot het bijwonen van een

Verkiezingscongres,

te houden den 2den PAASCHDAG te UTRECHT.

Aan dit Congres kunnen deelnemen **alle** organisaties, die zich verklaren:

- a. Vóór de **Urgentie der Grondwetsherkiezing**,
- b. Vóór **Staatspensionneering**,
- en c. Vóór **krachtige bestrijding van het Militairisme**.

Z. O. Z.

Op dit Congres kan dan een *Verkiezingsprogram* worden vastgesteld, waarvan een Concept, opgesteld door het P. B. der S. D. A. P., hiernevens gaat.

Vereenigingen, die op dezen grondslag met ons voor deze verkiezingen wenschen samen te werken, wordt verzocht hiervan kennis te geven aan ondergeteekende.

Amendementen op de punten in het Concept-Verkiezingsprogram en eventueele *nieuwe punten* kunnen eveneens aan ondergeteekende worden opgegeven tot uiterlijk den 25en Maart a. s.

Namens het Partijbestuur,

de Partijsecretaris,
VAN KUIJKHOF,

AMSTERDAM, 28 Februari 1901.

De Genestetstraat 16.

Opmerkingen:

Bijzondere kosten zijn aan de deelneming niet verbonden.

Iedere deelnemende organisatie zendt hoogstens twee afgevaardigden.

Secretarissen van vereenigingen, die wenschen deel te nemen, wordt verzocht bij de aanmelding op te geven:

- a. Naam der Vereeniging .....
- b. Aantal leden .....
- c. Namen der Afgevaardigden .....
- d. Naam van den Secretaris .....

Wie adressen weet van Vereenigingen, waaraan een circulaire kan worden toegezonden, wordt verzocht deze aan ondergeteekende op te geven.

Wie deze circulaire aan een of meer vereenigingen wenscht toe te zenden, vrage het benodigde aantal met opgave voor welke vereenigingen en deze worden, voor zoover de opgegeven vereenigingen nog geen circulaire ontvangen hebben, onmiddellijk gezonden.